

26485 Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Nr. 440 Brief van de minister van Financiën
Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 20 november 2024

Met deze brief informeer ik u, mede namens de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (BHO), over de comptabele onrechtmatigheid bij de uitvoering van de exportkredietverzekering (ekv) en het onderzoek naar de opheffing daarvan.

Comptabele onrechtmatigheid uitvoering ekv

De uitvoering van de ekv is belegd bij Atradius Dutch State Business (ADSB). De Raad van State heeft in 2007 al vastgesteld dat de aanbestedingsregels van toepassing zijn en in 2023 heeft de Algemene Rekenkamer geconstateerd dat de huidige (niet-aanbestede) ekv-uitvoering comptabel onrechtmatig is. De Kamer is hierover geïnformeerd per Kamerbrief van 14 juni 2023.¹

Mede naar aanleiding van vragen van het bedrijfsleven en ADSB heeft het ministerie van Financiën aan de Landsadvocaat gevraagd nader onderzoek te doen naar de aanbestedingsverplichting en de mogelijke toepasbaarheid van uitzonderingen op deze verplichting. Het advies van de Landsadvocaat treft u bijgaand aan. De Landsadvocaat concludeert dat de huidige ekv-uitvoering niet valt onder één van de uitzonderingen. De Landsadvocaat bevestigt daarmee dat de huidige ekv-uitvoering aanbestedingsplichtig is. Het advies van de Landsadvocaat zal ook met het bedrijfsleven en ADSB worden gedeeld en toegelicht, met als doel om samen toekomstgericht te werken aan een oplossing hiervan.

Verkenning oplossen comptabele onrechtmatigheid

Het kabinet is van mening dat de comptabele onrechtmatigheid moet worden opgelost. Het in stand houden hiervan past niet bij een ordentelijk overheidsbeleid en is geen duurzame situatie. Deze situatie leidt tot onzekerheid voor alle betrokken partijen. Het vorige kabinet heeft daarom eerder aan uw Kamer medegedeeld dat de huidige uitvoering van de ekv moet worden herzien en dat er een project is gestart om de verschillende uitvoeringsopties van

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2022-2023, 26485, nr. 423.

de ekv te verkennen.² Deze uitvoeringsopties worden getoetst op een aantal criteria (in lijn met het beleidskompas): 1) rechtmatigheid, 2) doeltreffendheid, 3) doelmatigheid en 4) uitvoerbaarheid.

De bovenstaande verkenning wordt thans uitgevoerd. Er worden meerdere toekomstopties onderzocht, variërend van een aanbesteding op de private markt tot het oprichten van een staatsdeelneming. Gezien de complexiteit van de materie is een zorgvuldige analyse en draagvlak onder (huidige en potentiële) gebruikers essentieel. Een besluit over de toekomst van de ekv-uitvoering wordt zorgvuldig voorbereid.

Het kabinet wil de toekomst van de ekv-uitvoering niet alleen bezien vanuit het onrechtmatigheidsvraagstuk. De verkenning biedt ook kansen om te bezien op welke wijze de ekv-dienstverlening duurzaam kan blijven bijdragen aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederlandse ondernemingen. Het internationale speelveld is van belang voor de positie van de Nederlandse ekv-uitvoerder. Daarom heeft mijn voorganger een onafhankelijke onderzoeker³ gevraagd om de verschillende uitvoeringsmodaliteiten van exportkredietverzekeraars in OESO-landen in kaart te brengen. De uitkomsten van het onderzoek treft u bijgaand aan. Uit dit onderzoek blijkt dat het *private agent* model, zoals in Nederland het geval, steeds minder voorkomt. Veel OESO-landen hebben er namelijk voor gekozen om de uitvoering onder te brengen in een publieke entiteit zoals een staatsdeelneming of een zelfstandig bestuursorgaan.⁴ De bevindingen uit het onderzoek worden in de verkenning naar een toekomstoptie meegewogen.

Het kabinet vindt het van belang dat de ervaringen van het bedrijfsleven en ADSB worden meegewogen bij de verkenning naar een toekomstoptie voor de ekv-uitvoering. Dit is belangrijk voor het maken van een weloverwogen keuze en het creëren van draagvlak. Bij elke toekomstoptie geldt dat de continuïteit en kwaliteit van de ekv-dienstverlening behouden moet blijven. De inzet van het kabinet is gericht op optimaal behoud van kennis en expertise.

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2023-2024, 26485, nr. 438.

³ De heer Andreas Klasen, professor Internationaal ondernemen.

⁴ Waarbij wel geldt dat een zuivere internationale vergelijking niet altijd goed te maken is, vanwege een verschil in de rechtssystemen en terminologie tussen landen.

Tot slot

Het streven is om de verkenning naar een andere ekv-uitvoering voor de zomer van 2025 af te ronden. Uw Kamer zal vervolgens worden geïnformeerd over de uitkomsten.

Het kabinet benadrukt dat de continuïteit van de huidige dienstverlening door ADSB geborgd is. De comptabele onrechtmatigheid heeft geen gevolgen voor de overeenkomsten die de Staat met ADSB gesloten heeft: deze zijn juridisch bindend. De juridische verplichtingen die volgen uit die overeenkomsten worden door de Staat nagekomen. Dit geldt ook voor de polissen die door ADSB namens de Staat zijn of worden afgesloten.

De overeenkomst met ADSB wordt pas opgezegd nadat er een definitieve keuze is gemaakt over de toekomst van de ekv-uitvoering. Er geldt vervolgens een contractuele opzegtermijn van drie kalenderjaren. Dat betekent dat de ekv-uitvoering contractueel tenminste tot en met 2028 bij ADSB is belegd.

De minister van Financiën,
E. Heinen